

**UCHWAŁA NR IV/20/18
RADY MIASTA KOŚCIERZYNA**

z dnia 19 grudnia 2018 r.

**w sprawie przyjęcia "GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA
KOŚCIERZYNA NA ROK 2019"**

Na podstawie art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U.2018 poz. 2137), art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U.2018 poz. 1669) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390), w związku z art. 18 ust. 2, pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2018 poz. 994 ze zm.) **Rada Miasta Kościerzyna na wniosek Burmistrza Miasta Kościerzyna uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się "GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KOŚCIERZYNA NA ROK 2019" wraz z załącznikiem "Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Kościerzyna na rok 2019".

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kościerzyna oraz Pełnomocnikowi Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019r.

Przewodniczący Rady Miasta
Kościerzyna

Helena Kaszubowska-Nitz

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KOŚCIERZYNA NA ROK 2019.

I. WSTĘP

Rozwiązywanie problemów alkoholowych i innych uzależnień wpisuje się w zadania polityki społecznej, bezpieczeństwa publicznego jak i zdrowia publicznego. Jest to więc znaczny obszar dotykający każdego z nas.

Problemy związane z alkoholem dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują różne szkody (społeczne, zdrowotne, ekonomiczne), zarówno te wymierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością, jak i te niewymierne (cierpienie i ból). Szkody te dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny. Dlatego „polityka alkoholowa powinna obchodzić wszystkich”. Obecnie nie przypisuje się szkód wyrządzanych przez alkohol wyłącznie alkoholikom i osobom pijącym alkohol, lecz całej populacji, bowiem na szkody związane z alkoholem jest narażony każdy (choćby zakłócenie ciszy nocnej, miru domowego przez pijanych i awanturujących się sąsiadów czy też agresją na ulicy).

Wśród szkód związanych z alkoholem znajdują się zatem te jednostkowe, jak i te widziane z szerszej perspektywy. Tak więc działania podejmowane przez gminę na rzecz ograniczenia szkód powodowanych przez alkohol skierowane są do wszystkich mieszkańców – również tych niepijących. Odnoszą się do osób dorosłych, ale i do nastolatków, do kierowców i do kobiet w ciąży, do sprzedawców alkoholu i do nauczycieli itp.

Spożywanie alkoholu prowadzi do powstania kilkadziesiątu rodzajów chorób i urazów (między innymi wypadków i obrażeń, problemów psychicznych, chorób serca, wątroby, udarów). Jest również przyczyną przedwczesnej śmierci. To źródło szkód nie tylko dla osób spożywających go, ale dla tysięcy dzieci żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, tysięcy przedwcześnie urodzonych dzieci z niedowagą czy

też z alkoholowym zespołem płodowym (FAS) jako efektem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. To z jego powodu giną tysiące ofiar wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców oraz setki ofiar morderstw powodowanych przez nietrzeźwych sprawców. Ceną jest rozpad rodziny, przemoc, zniszczenie emocjonalne uzależnionych i ich otoczenia, bezdomność, marginalizacja i wykluczenie społeczne. Osoby nietrzeźwe stanowią często źródło zagrożenia dla otoczenia. Przybiera ono różne formy: od łagodniejszych (zaczepki) do przemocy fizycznej. Alkohol powoduje zanik samokrytycyzmu, osłabia wewnętrzną kontrolę, stymuluje do agresji i łamania ogólnie przyjętych norm. Z policyjnych statystyk wynika, że spośród ogólnej liczby osób podejrzanych o popełnienie przestępstw, w których badany jest stan trzeźwości sprawcy, ponad 60% było pod wpływem alkoholu.

Dotkliwą konsekwencją życia w bliskiej relacji z osobą uzależnioną może być współuzależnienie. Jest to szkodliwy sposób przystosowania się, utrudniający optymalne funkcjonowanie i znacząco ograniczający umiejętność realistycznej oceny sytuacji, a tym samym możliwości rozwiązania problemów zarówno osobistych, jak i całej rodziny. U osób współuzależnionych często występują choroby o podłożu psychosomatycznym, a także problemy emocjonalne, zaburzenia depresyjne i lękowe.

Jednym z zaburzeń ściśle skorelowanych z alkoholem jest przemoc w rodzinie. Z badań przeprowadzonych przez PARPA wynika, że nawet 89 % sprawców przemocy było pod wpływem alkoholu. Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym. Dysfunkcja takiej rodziny zakłóca prawidłowy rozwój dziecka - poznawczy, emocjonalny i społeczny. Dzieci te doświadczają wielu traumatycznych sytuacji, w tym przemocy ze strony rodziców, które zagrażają ich bezpieczeństwu i zdrowiu. Doświadczanie przewlekłego stresu sprawia, że dzieci często chorują i są słabsze fizycznie. Czują się gorsze, bezwartościowe, nie potrafią nawiązać satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi, w takiej rodzinie brakuje dobrych wzorców, norm i systemu wartości. Część osób, które wychowały się w takich rodzinach wynosi z nich doświadczenia zakłócające w znacznym stopniu ich funkcjonowanie w dorosłym życiu. To syndrom DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików). Ich problemy i dolegliwości bywają tak duże, że często potrzebują one pomocy psychoterapeutów.

Wreszcie picie alkoholu przez osoby młode, niejednokrotnie niepełnoletnie, (niestety, młodzi w zdecydowanej większości sięgają po napoje alkoholowe zanim osiągną pełnoletniość). Ta ostatnia wymieniona grupa, czyli osoby młode i niepełnoletnie są również najbardziej narażone na uzależnienia od narkotyków, których dostępność jest wysoka, a szkody wyływające z tego uzależnienia kolosalne.

II. ORGANIZACJA PROGRAMU I PODSTAWY PRAWNE

Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla miasta Kościerzyna na rok 2019 został napisany w oparciu o zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Program ten zakłada realizację celów określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020 i uwzględnia konieczność zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Kościerzynie, zwany dalej Programem, określa miejską strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia zaplanowanych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Kościerzynie, opiera się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie.

Niniejszy Program w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, w tym nowych substancji tzw. „dopalaczy” oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Obowiązek uchwalania niniejszego Programu wynika z art. 41 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 2137) oraz z art. 10 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018r. poz. 1030 z późn. zm).

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. t. j. z 2018r. poz. 2137),

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 1030 z późn. zm),
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym
(Dz.U. t. j. z 2018r. poz. 1492),
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 450 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 2190 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(Dz. U. t. j. z 2016r. poz. 1828 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. t. j. z 2017r. poz. 2077 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 1986 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 994 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 1510 z późn. zm.),
11. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(Dz. U.t. j. z 2018r. poz. 1508 z późn. zm.),
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(Dz. U. t. j. z 2015 r. poz. 1390),
13. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(Dz. U. t. j. z 2018r. poz. 1878 z późn. zm.),

III. DIAGNOZA

Dane dotyczące diagnozy problemów uzależnień w Kościerzynie zostały opracowane na podstawie:

- Raportu z badania opinii publicznej dotyczące społecznych zjawisk oraz zachowań patologicznych wśród mieszkańców Kościerzyny (wrzesień-październik 2014).

Ponadto pozyskano również informacje od podmiotów współpracujących w realizacji zadań Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Komendy Powiatowej Policji;
- Straży Miejskiej;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej MKRPA;
- Podmiotów leczniczych;
- Organizacji pozarządowych;
- Szkół.

U podstaw wszelkich uzależnień, bez względu na rodzaj uzależniającej substancji, leżą podobne przyczyny i mechanizmy. Podobne są również objawy i fazy przebiegu choroby. Nałóg niesie za sobą wyniszczenie fizyczne i psychiczne. Koszty następstw uzależnień obciążają jednostki, rodziny i społeczności. Dlatego też ustawodawca sformułował i nałożył obowiązki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na samorządy, w tym na samorządy gminne – bo przecież jakość życia w społeczności lokalnej wyznaczają nie tylko nowe drogi, oczyszczalnie ścieków, centra handlowe i szkoły, ale również środowiska rodzinne, lokalne i zawodowe, wolne od negatywnych konsekwencji picia alkoholu i używania narkotyków. Obowiązek ten sformułowany został w postaci Programu, w którym zapisano kierunki i metody działania, mające na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom.

Przeprowadzone jesienią 2014 roku badania na reprezentatywnej grupie mieszkańców Kościerzyny (429 dorosłych respondentów, 219 uczniów gimnazjów i 190 uczniów szkół ponadgimnazjalnych) wskazują, iż ok. 23% spośród ogółu badanych przynajmniej raz w tygodniu spożywa alkohol, czyli często. W tej grupie dominują mężczyźni, ponieważ jest ich 35% spośród ogółu badanych mężczyzn. Spośród badanej młodzieży 18% także ma częsty kontakt z alkoholem.

Najchętniej spożywanym alkoholem jest piwo, aczkolwiek istotne tendencje wzrostowe zauważa się również w piciu wódki i tzw. drinków. Warto tu zaznaczyć, że 15% badanych stwierdza, iż ma w rodzinie (ich zdaniem) osobę uzależnioną od alkoholu.

Blisko jedna trzecia badanych (32%) stwierdziła, iż w ich rodzinie znajduje się osoba uzależniona od papierosów, a 2% badanych uważa, iż członek jego rodziny ma problem z narkotykami.

W badaniach pojawiła się nowa kategoria – uzależnienie od Internetu i występuje ona przede wszystkim wśród młodzieży.

Pozytywnym zjawiskiem jest to, iż jak wynika z badań – młodzież jak i dorośli w przeważającej części wiedzą, gdzie zwrócić się po pomoc w przypadku trudnych, kryzysowych sytuacji rodzinnych, życiowych. Oprócz rodziny respondenci wymieniają nauczycieli, Policję, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Straż Miejską.

Widoczny jest wyraźny trend - korelacje pomiędzy zwiększoną częstotliwością picia alkoholu, a częstszym, aniżeli w przypadku innych respondentów (zdecydowanie rzadziej pijących alkohol) sięganiem po narkotyki, papierosy.

Poniższa tabela obrazuje ile osób w Kościerzynie może dotyczyć problem choroby alkoholowej i jaki ma ona wpływ na środowisko, w którym ona występuje. Dane wyliczona na podstawie ogólnie przyjętych i stosowanych przeliczników.

LP.	LICZBA MIESZKAŃCÓW W 2016r.		POLSKA	KOŚCIERZYNA
			37 100 000 osób	23 847 osób w tym 18942 os. dorosłych
1.	Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% dorosłej populacji	ok. 800 000 osób	ok. 379 osób
2.	Dorośli żyjący w otoczeniu osoby uzależnionej (rodzice współmałżonek)	ok. 4% dorosłej populacji	ok. 1 500 000 osób	ok. 758 osób
3.	Osoby pijące szkodliwie, nie uzależnione od alkoholu	ok. 5-7% dorosłej populacji	ok. 1 900 000 osób – ok. 2 600 000 osób	ok. 947 osób- ok. 1326 osób
4.	Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym	ok. 4% populacji od 0-18lat	ok. 1 500 000 osób	ok. 196 osób
5.	Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych(<i>poz.2</i>) oraz 2/3 dzieci z tych rodzin (<i>poz.4</i>)	ok. 2 000 000 osób	ok. 505 osób oraz 131 dzieci z tych rodzin
6.	Ofiary przemocy domowej w rodzinach zgłaszających problemem alkoholowy wg danych MOPS	2/3 osób w rodzinach	-----	ok. 87 osób

Przedstawione dane wskazują, iż istnieje ciągła konieczność podejmowania i prowadzenia działań mających na celu zapobieganie, czy też łagodzenie rozmiarów wyżej opisanych, społecznie niepożądanych, szkodliwych zjawisk zarówno wśród młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców naszego miasta.

I. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Głównym celem Programu jest rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, jak również ograniczanie negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel główny Programu realizowany będzie na następujących **poziomach wsparcia**:

- **systemowym** - profilaktyka, terapia, interwencja, rehabilitacja, aktywizujące usługi społeczne, działania edukacyjne, opiekuńcze, animacyjne i wspierające – osób z problemami alkoholowymi, ich rodzin oraz środowisk lokalnych,
- **indywidualnym** - profilaktyka wskazująca, terapia, interwencja, rehabilitacja, aktywizujące usługi społeczne,
- **grupowym** - edukacja i profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, badania, szkolenia, działania nakierowane na ograniczenie dostępności fizycznej napojów alkoholowych oraz ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem.

Grupy docelowe poszczególnych rodzajów działań to:

- rodzina i środowisko lokalne w przypadku wsparcia systemowego,
- osoby uzależnione lub spożywające alkohol ryzykownie/szkodliwie jako jednostkę,
- ogół społeczeństwa, „grupy ryzyka”.

W celu wdrożenia przedsięwzięć związanych z zapobieganiem istnieniu i powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i uzależnienia od narkotyków, sprzyjaniu integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochronie ofiar tej przemocy, przyjmuje się do realizacji następujące zadania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, a także osób zagrożonych uzależnieniem, w szczególności poprzez:

- a) finansowanie dodatkowych programów psychoterapeutycznych i terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i osób uzależnionych od narkotyków, jak również osób współuzależnionych i Dorosłych Dzieci Alkoholików;
- b) prowadzenia wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u pacjentów;
- c) zakup materiałów edukacyjnych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, przede wszystkim poprzez:

- a) realizację zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Kościerzyna – będącego załącznikiem do niniejszego Programu;
- b) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu (motywowanie do podjęcia terapii odwykowej);
- c) pomoc psychoterapeutyczną członkom rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym (w tym grupy samopomocowe); fachowe wsparcie dla osób pracujących w tym obszarze;
- d) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholizmu i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- e) pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, (działania te wpisują się w profilaktykę selektywną ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka z uwagi na swoją sytuację społeczną, rodzinną lub też środowiskową)
 - organizowanie obozów i kolonii (półkolonii) z programem terapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym,
 - działalność świetlic opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych, oraz świetlic szkolnych z programem profilaktycznym (wraz z dożywianiem uczestników) a także warsztaty rozwijające zainteresowania,
 - stworzenie możliwości poszukiwania nowych znajomych w oparciu o wspólne zainteresowania/hobby,
- f) dostarczenie wiedzy na temat FAS psychologom, pedagogom oraz wszystkim innym specjalistom, którzy zajmują się pomocą dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- g) propagowanie postaw prorodzinnych i tworzenie warunków dla realizacji tych postaw (w tym działania na rzecz więzi międzypokoleniowych),
- h) zwiększanie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, (w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych), a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych w szczególności poprzez:

a) odbywanie stosownych szkoleń przez nauczycieli, wychowawców, pedagogów, innych specjalistów oraz rodziców, mających na celu rozpoznanie zagrożeń i wczesną interwencję, jak też wspieranie kompetencji rodziców poprzez:

- dostarczanie wiedzy na temat alkoholu, narkotyków i dopalaczy,
- pogłębienie świadomości rodziców w zakresie roli rodziny i kontaktów z dzieckiem,
- propagowanie wśród nauczycieli i rodziców informacji o serwisie pomocowym,
- kształtowanie umiejętności wczesnego rozpoznawania zagrożeń,
- podnoszenie umiejętności nawiązywania kontaktu pomocowego,

b) organizowanie i prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców, jak również przedsięwzięć opracowanych i realizowanych przez młodzież skierowanych do grup rówieśniczych. Działania te wpisują się w profilaktykę uniwersalną ukierunkowaną na całe populacje i powinny uczyć młodych ludzi jak przeciwstawiać się presji wywieranej przez otoczenie, jak przeciwdziałać namowom do palenia tytoniu, picia alkoholu i używania narkotyków. Winny też rozwijać poczucie własnej wartości oraz poczucie bycia potrzebnym. Celem działań jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój.

c) propagowanie i prowadzenie zajęć angażujących dzieci i młodzież w alternatywne wobec uzależnień formy spędzania wolnego czasu z ukierunkowaniem ich aktywności na wolność wobec środków uzależniających. Działania te mają pozwolić na zbudowanie pewności siebie i wyrabianie w dzieciach i młodzieży umiejętności rozwiązywania problemów i właściwej komunikacji, a także rozwój osobisty. Zapewnienie warunków, w tym miejsc rekreacji, do spędzania wolnego czasu w sposób społecznie pożądany;

d) diagnozowanie i badanie problemu wśród dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców;

e) uświadamianie szkodliwości używania alkoholu i narkotyków – współpraca z mediami;

- f) prowadzenie kampanii edukacyjnych i prewencyjnych, skierowanych do dorosłych i do młodzieży, głównie w wieku, w którym rozpoczyna się kontakt z alkoholem i narkotykami;
- g) prezentowanie sztuk teatralnych i innych przedsięwzięć artystycznych propagujących postawy trzeźwościowe, organizowanie, uczestniczenie w imprezach kulturalnych, sportowych i integracyjnych oraz innych działaniach promujących społecznie pożądane spędzanie wolnego czasu jak i wolność od uzależnień;
- h) promowanie sportowo - turystycznych form działalności profilaktycznej (obozy sportowo- integracyjne), pozalekcyjne i klubowe zajęcia sportowe;
- i) edukacja, szkolenia oraz działania kontrolne i interwencyjne mające na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia; monitorowanie pubów, dyskotek i innych miejsc wskazywanych przez młodzież jako niebezpieczne;
- j) prowadzenie systemu informacji o działaniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych promocja, zdrowego stylu życia;
- k) podejmowanie działań związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii, między innymi poprzez:

- a) umożliwianie dostępu do szkoleń i podwyższenia kwalifikacji przedstawicielom różnych zawodów stykających się w swej pracy z osobami z problemem alkoholowym, uzależnienia od narkotyków i członkami ich rodzin;
- b) dofinansowanie obozów terapeutycznych dla organizacji zajmujących się członkami rodzin z problemem alkoholowym i uzależnieniem od narkotyków;
- c) wspieranie inicjatyw służących poszerzaniu wiedzy o zagrożeniach nałogami oraz innych działań propagujących zajęcia i postawy pro trzeźwościowe, jak również działań mających na celu ograniczanie zjawisk patologicznych;
- d) współpraca ze środowiskami kościelnymi, policją, strażą miejską oraz innymi organizacjami, stowarzyszeniami, a także instytucjami na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, redukcji szkód, jak również pomocy w dożywianiu, ograniczaniu zagrożeń dla życia (ogrzanie) i profilaktycznym oddziaływaniu na osoby dotknięte chorobą alkoholową, promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia;
- e) pomoc stowarzyszeniom i klubom abstynenckim.

5. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. CIS, Kluby Pracy, Klubu Integracji Społecznej, Prace Społecznie Użyteczne.

Jednym z zadań własnych samorządów gminnych realizowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (określonych w art. 4 1 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) jest wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej. Zgodnie z art. 3 ust. 2 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.) centrum integracji społecznej (CIS) może być tworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego w formie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego oraz przez organizację pozarządową lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2016 r. poz. 239).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ww. ustawy działalność CIS finansowana jest m.in. z dotacji pochodzącej z dochodów własnych gminy, przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przy czym możliwość ta nie dotyczy CIS, działającego w formie jednostki budżetowej.

Zgodnie z Ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. t. j. 2016r., poz. 1828) w zajęciach reintegracyjnych oferowanych przez CIS mogą uczestniczyć:

- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uzależnieni od alkoholu;
- uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających;
- chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;
- długotrwale bezrobotni w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- zwalniani z zakładów karnych, mający trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Finansowanie funkcjonowania CIS ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych może być proporcjonalne do liczby osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w oferowanych przez nie zajęciach reintegracyjnych. Realizacja tego zadania może się odbywać również poprzez wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej czy klubów pracy. Instrument aktywizacji społeczno-zawodowej, którym są prace społecznie użyteczne stanowi istotny element aktywnych form pomocy na rzecz osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, które nie uzyskują zasiłku dla bezrobotnych oraz korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne stanowią pierwszy etap w reintegracji społeczno-zawodowej beneficjentów pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku w szczególności - osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, jednocześnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Do wykonywania prac społecznie użytecznych osoby są kierowane przez Powiatowy Urząd Pracy według listy sporządzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie użyteczne jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym (z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej).

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów zawartych w art. 13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 15 tejże ustawy, jak również występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Należyte reagowanie na stwierdzone przypadki złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym, a także naruszenie przepisów dot. reklamy napojów alkoholowych.

V. ZADANIA ORAZ ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii podejmują działania dotyczące inicjowania

i realizacji zadań ujętych w „Programie”.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – zadania:

1. Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu.
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
 - motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
 - udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - kierowanie osób zgłoszonych do Komisji na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby),
 - kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
 - udział w postępowaniu sądowym.
5. Wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miejskiej Kościerzyna lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, zgodnie z art. 18 ust. 8 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami Ustawy.
7. Udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
8. Podnoszenie kwalifikacji członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Pełnomocnika poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu. Koszty dojazdu rozliczane będą zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rozliczania podróży służbowych - rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – zadania:

1. przygotowanie projektu i realizacji „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii”, przyjmowanego corocznie przez Radę Miasta;
2. przedstawienie informacji o sposobie wykonania tego programu Radzie Miasta po zakończeniu każdego roku kalendarzowego;
3. współpraca z dyrektorami jednostek oświatowych w zakresie prowadzenia dla dzieci i młodzieży profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii;
4. sprawowanie kontroli merytorycznej wykonywanych zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
5. współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii,
6. inicjowanie i wspieranie lokalnych inicjatyw z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
7. prowadzenie i koordynacja realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
8. nadzór nad realizacją zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i wydatkowaniem środków publicznych w ramach wyżej wymienionego Programu,
9. współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w ramach realizacji zadań wynikających z Programu.
10. prowadzenie prelekcji, spotkań pogadarek itp. informacyjno-edukacyjnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Ustala się następujące zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. za udział w posiedzeniu członek Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia;
2. za udział w posiedzeniu przewodniczący Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia;
3. za przeprowadzenie kontroli min. 8 punktów sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych, 10% minimalnego wynagrodzenia;
4. za uczestnictwo w charakterze strony w postępowaniu sądowym związanym z orzeczeniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, członek Komisji otrzymuje za jedną sprawę wynagrodzenie w wysokości 45,- zł (słownie: czterdzieści pięć złotych),
5. dla sekretarza komisji ustala się wynagrodzenie miesięczne w wysokości 40% minimalnego wynagrodzenia określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej.
6. dla pełnomocnika burmistrza ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w ramach umowy zlecenia 40% minimalnego wynagrodzenia określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej.

Wydatki na wynagrodzenia pochodzą ze środków przewidzianych w budżecie miasta na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii.

VI. FINANSOWANE PROGRAMU

Środki na finansowanie Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych wnoszonych w ciągu roku do kasy Urzędu Miasta.

VII. WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

DZIAŁANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KOŚCIERZYNA NA ROK 2019

Zadania	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Realizacja kierunku działań określonego w Narodowym Programie Zdrowia	Przewidywany koszt
1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób współuzależnionych i DDA	Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego przez m.in. przez finansowanie programów terapeutycznych	liczba osób uczestniczących liczba godzin zajęć liczba plaówek realizujących	Zakłady Opieki Zdrowotnej, Urząd Miasta,	3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa 2.4.1 Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych	38 610,00 zł
2) Udzielanie rodzinom z problemem alkoholowym i narkotykowym pomocy, a w szczególności ochrony przez przemocą w rodzinie	<p>Prowadzenie działalności wynikającej z art. 4 1 ust 1 pkt 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc prawna i psychologiczna, - pomoc rodzinie, - pomoc doraźna (interwencja kryzysowa), - prowadzenie punktu konsultacyjnego ds. narkomanii, - świetlica dla dzieci i młodzieży (z dożywianiem) - obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego, szkolenia (organizacja i dofinansowanie) i inna pomoc dla osób działających w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - pokrywania kosztów związanych z prowadzeniem w/w działalności, - zapewnienie środków finansowych na działalność i pracę Komisji zgodnie z jej regulaminem oraz koordynację zadań przez Pełnomocnika Burmistrza (w tym ekspertyzy, wynagrodzenia, materiały, szkolenia podnoszące kwalifikacje dla realizatorów programu, kontrole punktów). <p>- finansowanie i dofinansowanie kolonii i półkolonii z programem profilaktycznym, ferii;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie warunków (miejsce rekreacji) do spędzania wolnego czasu w sposób społecznie pożądany; - propagowanie postaw prorodzinnych i tworzenie warunków dla realizacji tych postaw. - wspieranie programów i działań realizowanych przez stowarzyszenia abstynenckie, - tworzenie, doposażanie i rozwijanie bazy i działalności świetlic w tym popołudniowych i programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin zagrożonych alkoholizmem i przemocą. - tworzenie systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym. 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba os. korzystających z porad prawnych -liczba osób korzystających z porad psychologa - liczba os. korzystających z porad w punkcie konsultacyjnym - liczba osób korzystających z supervizji/ szkoleń - liczba wniosków o objęcie leczeniem odwykowym, -liczba osób, wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o wydanie postanowienia o obowiązku podjęcia leczenia odwykowego, -liczba osób, z którymi członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w związku z nadużywaniem alkoholu, -ilość wydanych postanowień MKRPA dot. zaopiniowania wniosków przedsiębiorców o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. -liczba dzieci biorących udział w koloniach, półkoloniach -liczba przeprowadzonych kampanii społecznych, - ilość zakupionych materiałów informacyjnych oraz literatury fachowej. - liczba dzieci korzystających z oferty świetlic profilaktycznych, - ilość Klubów Abstynenta - liczba osób biorących udział w programach tym w stowarzyszeniach abstynenckich -liczba osób biorących udział w inicjatywach o charakterze społecznym (pikniki, konferencje, spektakle, projekcje filmów, itp.) 	<p>Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Wydziały i Jednostki podległe Urzędowi Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</p>	<p>2.3.1 Profilaktyka uniwersalna</p> <p>2.3.2 Profilaktyka selektywna</p> <p>3.2.1 Profilaktyka uniwersalna</p> <p>3.2.2 Profilaktyka selektywna</p> <p>2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne</p> <p>3.1.1 Edukacja Zdrowotna</p> <p>3.1.2 Szkolenie kadr</p> <p>3.1.3 Zadania regulacyjne i zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów</p> <p>2.4.1 Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych</p> <p>3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa</p> <p>2.2 Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.</p>	29 500,00 zł

<p>3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej. Zapewnienie warunków dla prawidłowego rozwoju i socjalizacji dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych alkoholem, narkomanią, przemocą.</p>	<p>Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych (konkursy, prelekcje), prezentowanie sztuk teatralnych i innych przedsięwzięć propagujących postawy trzeźwościowe. Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, integracyjnych, kampanii, festynów itp. promujących zdrowie, wolność od uzależnień, udział w takich imprezach. Warsztaty (w tym artystyczne), szkolenia, kursy, ankiety, diagnozy, materiały propagandowe, literatura - dot. uzależnień i przemocy. Punkty konsultacyjne. Promowanie sportowo-turystycznych form działalności profilaktycznej. Turnieje i rozgrywki sportowe. Finansowanie i dofinansowanie kolonii i półkolonii z programem profilaktycznym finansowanie ferii i wakacji dzieci.</p>	<p>-liczba osób biorących udział w inicjatywach o charakterze społecznym (pikniki, konferencje, spektakle, projekcje filmów, itp.) - liczba uczestników szkoleń -liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowo-rekreacyjnych</p>	<p>Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, BOPO, PPP, Pełnomocnik Burmistrza, MOPS, Urząd Miasta, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kuratorzy, NZOZ, KOSiR, Kościerski Dom Kultury, Muzeum Ziemi Kościerskiej;</p>	<p>2.3.1 Profilaktyka uniwersalna 2.3.2 Profilaktyka selektywna 3.1.2 Szkolenie kadr 3.1.1 Edukacja zdrowotna 2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne,</p>	<p>611 890,00 zł</p>
<p>4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów dot. uzależnień.</p>	<p>- współpraca z policją, strażą miejską oraz innymi organizacjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, jak również pomocy w dożywianiu i ograniczeniu zagrożeń dla życia i profilaktycznym oddziaływaniu na osoby dotknięte chorobą alkoholową, promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia.</p>	<p>- liczba organizacji i stowarzyszeń realizujących zadania profilaktyczne</p>	<p>Urząd Miasta, Straż Miejska, Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>2.3.1 Profilaktyka uniwersalna 2.3.2 Profilaktyka selektywna 2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna</p>	<p>80 000,00 zł</p>
<p>5. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.</p>	<p>-np. Centrum Integracji Społecznej, Kluby Pracy, Klub Integracji Społecznej, Prace Społecznie Użyteczne.</p>	<p>- liczba osób skierowanych do CIS - liczba osób skierowanych do KIS - liczba osób skierowanych do PSU</p>	<p>Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy</p>	<p>3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa</p>	<p>0</p>
RAZEM					760 000 zł

Załącznik do Gminnego Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
dla miasta Kościerzyna na rok 2019

GMINNY PROGRAM
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla miasta Kościerzyna na rok 2019

Wstęp

Literatura socjologiczna wprowadza wiele definicji rodziny. Wszystkie one faktycznie sprowadzają się do określenia rodziny, jako małej grupy społecznej, grupy niezastąpionej, stanowiącej załączek szerszej społeczności. Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Rodzina jest niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dające o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Przemoc w rodzinie, w świetle Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Osobami najbliższymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Do form przemocy w rodzinie zalicza się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną.

- **Przemoc fizyczna** to: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, powodowanie oparzeń, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna** to: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.
- **Przemoc seksualna** to: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi i sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp. W przypadku dzieci częściej używa się określenia „dziecko wykorzystywane seksualnie”. **Dziecko wykorzystywane seksualnie** to każda jednostka ludzka w wieku bezwzględnej ochrony (wiek ten określa prawo), którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej. W Polsce określono ten wiek na 15 lat. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystaniem seksualnym, nawet, jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny
- **Przemoc ekonomiczna i zaniedbanie** to: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną) itp.

Te akty przemocy mogą się wzajemnie uzupełniać i przenikać. Sprawcy przemocy są bezwzględni wobec swoich ofiar, stosują groźby i demonstrację siły. Ofiary są na ogół bierne, bezsilne, często z poczuciem winy i przypisywaniem sobie odpowiedzialności za agresję sprawców.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje fakt, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiego człowieka,
- siły są nierównomierne – w relacjach, osoba stosująca przemoc jest silniejsza, ma przewagę nad osobą doznającą przemocy,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny, m.in. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- powoduje cierpienie i ból u osób, których przemoc dotyka.

Przemoc ma różne aspekty i oblicza:

- jest procesem, gdyż nie pojawia się znenacka i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się. Rzadko jest jednorazowym epizodem,
- toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc (potocznie zwana sprawcą) dąży do uzyskania totalnej dominacji nad osobą doznającą przemocy (potocznie zwaną ofiarą),
- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą („nie mogę, to jest silniejsze ode mnie”, używane przez sprawców jest maską dla „nie chcę”),
- odpowiedzialność zawsze jest po stronie sprawcy niezależnie od tego, co zrobiła ofiara,
- przejawia się w różnych formach,
- niektóre przejawy grożenia przemocą są w istocie aktami przemocy.

Faza cyklu przemocy

Dla zrozumienia, dlaczego tak trudno osobom doznającym przemocy zmienić swoją sytuację ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc a ofiarą. Zdecydowana większość ofiar nie doświadcza przemocy w sposób ciągły. Przemoc ma bowiem cykliczny charakter. Obecność tych cykli lepiej wyjaśnia proces wiktylizacji osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- a) *faza narastania napięcia* (inaczej tworzenia i budowania napięcia) to pierwsza faza cyklu,
- b) *faza gwałtownej przemocy* (inaczej wybuchu, incydentów bicia) to druga faza; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem „ofiary” (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- c) *faza „miodowego miesiąca”* (inaczej uspokojenia i miłości) to trzecia faza, w czasie której sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia.

Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie się ona powtarzać dopóki nie będzie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

Skutki przemocy.

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie to nie tylko ukazanie jej przyczyn, definicji oraz form występowania, ale również wskazanie na jej główne skutki. Do najczęstszych skutków stosowania przemocy w rodzinie zaliczyć należy skutki o charakterze indywidualnym, społecznym oraz ekonomicznym.

Skutki indywidualne.

Osoby uwikłane w przemoc, a więc ofiary przemocy oraz jej sprawcy, ponoszą skutki o charakterze indywidualnym.

Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku ataku przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność.

W przypadku dzieci – ofiar przemocy – skutkiem może być: śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa, trwałe kalectwo. Skutkiem mogą być też: urazy fizyczne, zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, sięganie po środki uzależniające, uzależnienie, prostytuowanie się, konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Sprawcy przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony lub samobójstwa (najczęściej po zabójstwie ofiary), mogą doznać urazów trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

Skutki społeczne.

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają, aczkolwiek to oni najczęściej, poprzez doświadczenie wstydu i winy, niejednokrotnie zrywają kontakty społeczne i pogrążają się w stanie izolacji i osamotnienia.

Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wielu negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

Skutki ekonomiczne.

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie. Wśród tych instytucji wymienić można: policję, służbę zdrowia, pomoc społeczną, placówki oświatowe, zakłady karne, areszty śledcze, prokuratury, sądy, ministerstwo sprawiedliwości, zakład ubezpieczeń społecznych, pracodawcy.

Przemoc w rodzinie może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w tej rodzinie i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że przemoc zawsze pojawia się w relacjach międzyludzkich, dopiero od niedawna mówi się o tym zjawisku znacznie więcej oraz podejmuje różnorodne działania mające na celu jej zapobieganie. Osoby doświadczające przemocy coraz częściej obejmowane są kompleksową opieką, są coraz bardziej świadome swoich praw i możliwości zmiany sytuacji życiowej. Aby skutecznie zatrzymać i zapobiegać zjawisku przemocy domowej, należy objąć pomocą również osoby stosujące przemoc.

Z danych „**Niebieskiej Linii**” wynika, że sprawcami w 96% są mężczyźni. Pochodzą oni z rodzin, gdzie występowała agresja i przemoc, której zazwyczaj byli ofiarami. Sprawcy pozostający w kręgu zachowań destrukcyjnych, (które często przechodzą z pokolenia na pokolenie) nie zdają sobie sprawy z konieczności sięgnięcia po pomoc. Dlatego niezbędne jest w perspektywie czasowej objęcie ich specjalistycznymi programami terapeutycznymi. Bardzo ważną kwestię stanowi również objęcie specjalistyczną pomocą krzywdzonych dzieci, które nie mają żadnego wpływu na to, co się z nimi dzieje. Dzieci przez lojalność wobec swoich najbliższych rzadko mówią o przemocy, która je dotyka, a z jej skutkami często nie są w stanie poradzić sobie przez całe życie. Doświadczanie przemocy wykształca poczucie winy, nieprawidłowy obraz samego siebie, zaniżoną samoocenę i bezradność. Uczy też nieprawidłowych wzorców zachowań, które zostają przyjęte za normę, stąd też w wielu rodzinach przemoc to zjawisko wielopokoleniowe. Rodzina, w której występuje przemoc nie zaspokaja podstawowych potrzeb psychicznych, a często i bytowych dziecka. Dzieci z takich rodzin, często wychowywane przez bezradne matki, zaczynają mieć problemy z prawidłowym funkcjonowaniem społecznym.

Najczęściej podejmowane oddziaływania zewnętrzne pomocy ofiarom to:

- interwencja, schronienie, informacja, edukacja, specjalistyczne poradnictwo, wsparcie emocjonalne, psychoterapia, pomoc socjalna dająca sytuacyjne oparcie dla dalszych działań.

PRZEMOC W RODZINIE JEST PRZESTĘPSTWEM!

Przemoc, jako przestępstwo przeciwko osobom bliskim ścigana jest więc prawem, zapisanym w artykułach kodeksu karnego.

Art. 207 § 1 k.k. – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu).

Art.191 § 1 k.k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu).

Art. 197 § 1 k.k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną, lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (ścigane na wniosek pokrzywdzonego).

Art. 209 § 1 k.k. – kto uporczywie uchyla się od wykonywania, ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego, obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych- podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ścigane na wniosek pokrzywdzonego).

Wg. Badań PARPA, co trzeci Polak przyznaje, że przynajmniej raz doświadczył którejkolwiek z form przemocy, 30% badanych doświadczyło przemocy więcej niż raz, natomiast 11%, czyli co dziewiąty Polak doświadczył jej wielokrotnie.

Diagnoza zjawiska przemocy w mieście Kościerzyna

Wypełnione niebieskie karty	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.	2017r.
Komenda Powiatowa Policji w Kościerzynie	23	22	17	30	30
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie	20	32	23	22	25
Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	3	3	2	6
Służby Zdrowia	11	9	9	5	8
Oświaty	4	2	4	1	3
Razem	59	68	56	60	72

We wrześniu 2011 roku zostało wydane Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Zgodnie z ustawą o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz wydanym Rozporządzeniu przedstawiciele pięciu podmiotów (pomocy społecznej, GKRPA, Policji, oświaty i ochrony zdrowia) są zobowiązani do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty w rodzinie.

We wrześniu 2011 roku został opublikowany Raport badania opinii publicznej dotyczący zjawiska agresji wśród mieszkańców Kościerzyny. Raport został sporządzony przez badaczy Studia Reklamy i Promocji – Pomorskiej Pracowni Badań Społecznych. Badanie zostało przeprowadzone wśród mieszkańców Kościerzyny na przełomie czerwca i lipca 2011 roku.

Celem badań było uzyskanie informacji dotyczących postaw, zachowań oraz zdiagnozowanie szczególnie tych związanych z zachowaniami agresywnymi w najbliższym środowisku wśród mieszkańców Kościerzyny, w tym także młodzieży. Dobór respondentów do próby został dokonany metodą mieszaną: losową w oparciu o stały interwał oraz doboru celowo – kwotowego ze względu na zmienne wiek, płeć, wykształcenie. Wśród osób badanych było: gimnazjalistów – 211 osób, ponadgimnazjalistów – 199 osób, dorośli – 439 osób.

Uzyskane wyniki badań pokazują, że zjawisko agresji jest zauważalne wśród badanej populacji mieszkańców miasta. Badania wskazują, iż zjawisko przemocy w rodzinie dotyka ok. **12-15 %** ogółu mieszkańców, z tym, że widać pewne różnice pomiędzy kat. dorośli a dzieci i młodzież. Częściej na zjawisko przemocy i agresji w rodzinie wskazują kobiety. Należy podkreślić, że zjawisko przemocy domowej często związane jest z alkoholem, w uzyskanych odpowiedziach widać, że często osoba stosująca przemoc jest pod wpływem alkoholu. Do najczęstszych form stosowanej przemocy należą wyzwiska, zaczepki słowne czy krzyk, rzadziej agresja fizyczna sensu stricto.

Badania pokazały, że zauważalnym zjawiskiem w mieście jest także przemoc w miejscach publicznych, np. na ulicy, w szkole (głównie chodzi o młodzież). Ten problem zauważyło **18-20 %** badanych. Najczęstszą formą przemocy są wyzwiska, krzyk, zaczepki słowne osób często nietrzeźwych.

Ważnym aspektem uchwyconym w badaniu jest przemoc wobec dzieci/ młodzieży: ok. **18 %** wskazuje, iż przynajmniej raz zdarzyło się stosowanie form przemocy fizycznej (klapsy, bicie pasem, szarpanie, uderzenie w twarz, bicie pięściami, kopanie i inne) przez matkę lub ojca. Uznać należy, iż przemocy domowej doświadcza **11-13 %** młodzieży.

Bez wątpienia elementem, który zdecydowanie wpływa na stosowanie form przemocy jest alkohol; akty przemocy zwiększają się wraz z zwiększaniem się częstotliwości picia alkoholu. Istotne jest także to, iż zwiększa się udział (odsetek) wódki jako najczęściej spożywanego alkoholu- pokazują to badania tak wśród dorosłych, jak i młodzieży. Jako przyczyną występowania przemocy podano również konflikty i nieporozumienia rodzinne. Badania pokazały, że w rodzinach pojawiają się konflikty, które mogą prowadzić do form przemocy i agresji. Zmiany ostatnich lat sprzyjają wzrostowi liczby konfliktów i napięć wewnątrzrodzinnych. Sytuacji tej sprzyja wiele czynników: przede wszystkim ekonomiczne, powodujące bezrobocie, spadek realnych dochodów części rodzin, ubożenie, brak perspektyw rozwoju, brak perspektyw dla dzieci czy wyjazd jednego z rodziców w celach zarobkowych, lecz także społeczne jak rozpad więzi, zmiana form spędzania wolnego czasu czy brak czasu i zainteresowania dziećmi. Frustracja, jaka rodzi się na bazie niedostatku ekonomicznego czy społecznego, powoduje liczne napięcia i wzrost zagrożeń. To tworzy doskonałe podłoże do konfliktów, w konsekwencji nierzadko rozpadu rodziny. Lecz nie tylko czynniki ekonomiczne odpowiedzialne są za wzrost liczby sporów. Pogoń za pieniędzmi, kariera, brak czasu dla współmałżonka czy dzieci, brak realizacji funkcji rodzinnych – oto kolejne przyczyny tego stanu rzeczy.

Ważna informacja to także ta, iż niewielki odsetek badanych, których dotyczy problem przemocy, informuje o tych sytuacjach odpowiednie instytucje czy osoby. Ważne jest docieranie do tych osób i informowanie o możliwej pomocy i instytucjach zajmujących się tą problematyką. Według badań tylko jedna piąta przypadków przemocy jest upubliczniana. Cztery piąte przypadków pozostaje w czterech ścianach, mimo iż ofiary przemocy wiedzą gdzie mogą znaleźć pomoc.

Przeprowadzone badania pokazały, iż zjawisko agresji i przemocy jest zjawiskiem, które dotyczy pewnej części lokalnego społeczeństwa; tak młodzieży, jak i dorosłej populacji Kościerzyny.

Jest zjawiskiem, które nie pozostaje bez wpływu na prawidłowe funkcjonowanie, które w dużej mierze obniża samoocenę osoby doznającej przemocy, jej poczucie wartości, optymizm czy postrzeganie rzeczywistości. Ma swój wpływ na kształtowanie postaw i działań dotkniętej nią rodziny. Dlatego jest tak niebezpieczne. Wszystkie instytucje lokalne i ponadlokalne muszą dołożyć wszelkich starań, aby zjawiskom przemocy i agresji z całą mocą przeciwdziałać. Można to osiągnąć tylko poprzez wspólne, zintegrowane i skoordynowane działanie.

W październiku 2014r. został sporządzony kolejny Raport badania opinii publicznej dotyczący społecznych zjawisk oraz zachowań patologicznych wśród mieszkańców Kościerzyny. Raport ten został wykonany przez Studio Reklamy i Promocji Pomorskiej Pracowni Badań Społecznych w Gdańsku czyli tę samą pracownię, która przeprowadziła badanie w 2011r., dzięki czemu ma charakter porównawczy. Badanie w 2014r. zostało przeprowadzone na grupie 219 uczniów gimnazjów, 190 uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 429 respondentów dorosłych i jest to grupa liczebnie zbliżona do respondentów z 2011r. Uzyskane wyniki pokazują, że zjawiska społecznie szkodliwe: alkohol, przemoc, agresja i inne są nadal zauważalne wśród badanej populacji. Nie jest to jednak zjawisko masowe, choć z całą pewnością należy je stale obserwować i przeciwdziałać.

Na pytanie czy spotkałeś się z jakąkolwiek przemocą lub agresją względem siebie w domu rodzinnym tak odpowiedziało **17,7%** respondentów. W porównaniu z poprzednimi badaniami jest wzrost (w 2011r. przedział 12-15%). Ważnym aspektem uchwyconym była przemoc względem dzieci i jest to przedział **14-17%**, wynik podobny do badań z 2011r. Jako najczęstsze formy przemocy respondenci podali wyzwiska, zaczepki słowne, krzyki, zaniedbanie, poszturchiwanie, bicie, szarpanie, odtrącenie, klapsy oraz przemoc o charakterze ekonomicznym. Najczęściej osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie były kobiety oraz dzieci. Przemoc stosowali głównie mężowie, ale również rodzice, rodzeństwo, wujkowie, ciocie, ktoś z rodziny. Według respondentów przyczyną zachowań związanych z przemocą

był w dużej mierze alkohol (nietrzeźwość napastnika) oraz nieporozumienia i konflikty rodzinne, powody te były podobne do wskazywanych w 2011r.

W wynikach badań z 2014r. pojawiła się nowa kategoria zagrożenia zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży a mianowicie przemoc w Internecie. Wśród ogółu badanych aż **17%** obawia się cyberprzemocy, podczas gdy w 2011r. problem ten nie był zauważalny. Najbardziej przemocy w Internecie obawiają się gimnazjaliści – **34%**, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych **22%** a także dorośli – **8%**. Wśród młodzieży szkolnej jest to dominująca obawa z pośród innych wymienionych takich jak: przyszłość, agresja, uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz uwidoczniony został rodzaj uzależnienia - uzależnienie od Internetu. **25%** ogółu badanych zauważa wśród najbliższych ze swoich rodzin osoby uzależnione od Internetu. Problem ten dotyka w dużej mierze osoby młode – uczniów zarówno szkół gimnazjalnych jak i ponadgimnazjalnych.

W badaniach zauważono, iż nadal niewielki odsetek respondentów, których dotyka problem przemocy, informuje o tym odpowiednie instytucje. Podobne spostrzeżenie zostało uchwycone w raporcie z 2011r.

Na pytanie czy wie pan/pani do jakich instytucji bądź organizacji może się pan/pani zwrócić w przypadku trudnych, kryzysowych sytuacji rodzinnych, życiowych, **57%** respondentów odpowiedziało: tak, wiem. Wśród wymienionych instytucji pojawiła się policja **57%**, MOPS **50%**, Straż Miejska **20%**, PCPR **13%**, inne **6%**.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli pomocy społecznej, GKRPA, Policji, Oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A”. Procedurę tę wszczyna się w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na terenie Kościerzyny funkcjonują następujące podmioty udzielające pomocy w sytuacjach występowania przemocy w rodzinie.

1. Burmistrz Miasta Kościerzyna;
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Punkt Interwencji Kryzysowej;
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
4. Komenda Powiatowa Policji;
5. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. Zakłady Opieki Zdrowotnej, Szpital Specjalistyczny;
7. Poradnie Uzależnień;
8. Wszystkie placówki oświatowe i edukacyjne działające na terenie miasta;
9. Sąd Rejonowy – kuratorzy zawodowi rodzinni i dla dorosłych;
10. Pełnomocnik Burmistrza Miasta Kościerzyna ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
11. Zespół Interdyscyplinarny;
12. Prokuratura Rejonowa;
13. Straż Miejska;
14. Inne instytucje, placówki, osoby fizyczne i organizacje pozarządowe zainteresowane realizacją Programu.

Założenia do Programu.

Cel programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie. Niezbędne jest upowszechnianie wiedzy na ten temat wśród społeczeństwa, wprowadzanie programów edukacyjnych, zagwarantowanie pomocy dla ofiar, a także prowadzenie szkoleń dla służb społecznych w ramach pogłębiania ich profesjonalizmu.

Przeciwdziałanie przemocy wymaga współpracy służb i instytucji – każda osoba, każda instytucja zajmująca się przeciwdziałaniem przemocy potrzebuje wsparcia i współpracy z innymi służbami.

1. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy,
- b) za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy,
- c) nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- d) nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej,
- e) zrozumienie reakcji ofiary,
- f) podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy.

2. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zadania do realizacji przez samorządy lokalne określa również Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- a) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- c) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- d) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- e) działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- f) tworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym,
- b) zasoby ludzkie- specjaliści z różnych dziedzin,
- c) instrumenty pomocowe i sieć wsparcia,

- d) zespół interdyscyplinarny o znaczeniu strategicznym i zadaniowym,
- e) diagnoza zjawiska przemocy w środowisku lokalnym – skala problemu, mapa zasobów i potrzeb,
- f) niniejszy Program.

4. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy,
- c) rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc,
- d) integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie,
- e) rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy,
- f) podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Prawidłowe funkcjonowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.
2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz praca grup roboczych.
3. Uzupełnianie diagnozy zjawiska przemocy na obszarze miasta Kościerzyna.
4. Budowanie i poszerzanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
5. Podejmowanie działań w stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.
6. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Kształtowanie postaw społeczności lokalnej wobec przemocy w rodzinie poprzez:
 - a) działania edukacyjne;
 - b) działania profilaktyczne;
 - c) działania informacyjne.

ZADANIA PROGRAMU

Lp.	ZADANIA	OPIS ZADANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	Zespół składa się z grupy specjalistów reprezentujących instytucje powołane przez Burmistrza Miasta Kościerzyna zgodnie z uchwałą Rady Miasta Nr LXVI/519/10 z dnia 3 listopada 2010r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w mieście Kościerzyna.	Styczeń - Grudzień 2019 r.	Burmistrz Miasta Kościerzyna; MOPS; Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.
2.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny integrowania i koordynowania działań podmiotów wchodzących w jego skład oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania	<ul style="list-style-type: none"> •Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku – z wykorzystaniem badań przeprowadzonych w 2011r. i 2014r.; •podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; •rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku 	Styczeń-	Dyrektor MOPS; Przewodniczący Zespołu

	przemocy w rodzinie. Tworzenie przez Zespół grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.	<p>lokalnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie; • opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach; • monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy; • prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. 	Grudzień 2019 r.	Interdyscyplinarnego; Dział ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS.
3.	Realizacja programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Umożliwianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie skorzystanie z porad prawnika, psychologa i specjalisty pracy z rodziną w MOPS w Kościerzynie; • zapewnienie tymczasowego miejsca schronienia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie; • współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki, ośrodki interwencji kryzysowej oraz specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; • praca socjalna z osobami doznającymi przemocy. 	Styczeń-Grudzień 2019 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny; • Grupy robocze; • PIK; • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie; • MOPS (Dział ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie) w Kościerzynie; • Poradnie Uzależnień.
4.	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne szkolenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego. • Stała współpraca i wymiana informacji pomiędzy przedstawicielami instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w związku z przemocą w rodzinie. • Udział osób zajmujących się podejmowaniem działań w związku z przemocą w rodzinie w szkoleniach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury Niebieskie Karty. • Realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w formie grupy wsparcia z elementami superwizji. 	Styczeń-Grudzień 2019 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza miasta Kościerzyna ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii; • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego; • MOPS w Kościerzynie.
5.	Profilaktyka i edukacja społeczna. Zwiększanie świadomości mieszkańców poprzez podnoszenie poziomu wiedzy na temat przemocy w rodzinie za pomocą działań informacyjno-edukacyjne.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności. • Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych. • Podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z kościerskich szkół; • Dostarczanie informacji o instytucjach 	Styczeń – Grudzień 2019 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie; • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego; • MOPS – Dział ds.

		<p>udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Umieszczanie informacji na stronach internetowych UM w Kościerzynie i MOPS w Kościerzynie. • Spotkania informacyjne z mieszkańcami. • Realizacja projektów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Propagowanie właściwych postaw i wzorców rodzinnych, tworzenie warunków sprzyjających tym postawom i zachowaniom prorodzinnym. 		<p>Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miasta; • Szkoły.
--	--	--	--	---

Spodziewane efekty realizacji programu

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zmniejszanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
6. Uwrażliwienie profesjonalistów na podejmowanie konkretnych działań pomocowych w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie lub zagrożonych przemocą.
7. Zmniejszenie liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
8. Stworzenie standardów „dobrych praktyk” we wsparciu rodzin, w których występuje przemoc.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminy szczegółowe zadania własne w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Art 4¹ tejże ustawy stanowi o konieczności corocznego uchwalania przez radę gminy programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Również ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii mówi o zadaniach własnych gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, a art. 10 tejże ustawy zawiera zapis o obowiązku uchwalania przez radę gminy programu przeciwdziałania narkomanii. Ponieważ problem alkoholizmu i narkomanii istnieje w związku korelacyjnym, szczególnie wśród młodzieży, a działania gminy w obu tych sferach przebiegają na podobnych płaszczyznach, sensowne i celowe jest podjęcie uchwały o przyjęciu jednego wspólnego programu. Podobnie znowelizowana ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zawiera zapis zobowiązujący gminy do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ponieważ zadania udzielania rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie wynikają również z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a ponadto ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odwołuje się też do wyżej powołanej ustawy jako tej, na której zasadach jednostki samorządu terytorialnego realizować mogą zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, celowe i sensowne wydaje się włączenie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Kościerzyna jako jego elementu, zawierającego działania wynikające z dyspozycji art. 4¹ ust. 1 pkt. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.